

Självrapporterade rök- och snusvanor 2003–2022

Martina Zetterqvist

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Resultat.....	4
Rökning.....	4
Snusning.....	5
E-cigarettanvändning.....	6
Nikotinanvändare totalt.....	6
Referenser.....	7

Separat tabellbilaga i Excel på www.can.se

Citera gärna publikationen som:

Zetterqvist M. Självrapporterade rök- och snusvanor 2003–2022. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN); 2023. PM.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN

Inledning

Tobaksrökning orsakar stora hälsoproblem i befolkningen. Det är en av de främsta påverkbara hälsoriskerna i Europa. Rökning har identifierats som en riskfaktor för flertalet sjukdomar, bland annat olika former av cancer och hjärt- och kärlsjukdomar (WHO, 2014). Hälsoriskerna kopplat till snusning är inte lika tydligt fastställda. Liksom cigaretter, innehåller snus dock nikotin som är beroendeframkallande. Nikotin påverkar bland annat hjärta och kärl genom att höja blodtrycket och minska kärlens förmåga att vidgas (Folkhälsomyndigheten, 2022). Studier har bland annat funnit samband mellan högkonsumtion av snus och en ökad risk att dö efter en hjärtinfarkt eller stroke om man fortsätter snusa, samt ökad risk för typ 2 diabetes (Folkehelseinstituttet, 2019).

Precis som snus innehåller e-cigarett nikotin i många fall. Utöver nikotinet kan ångan från e-cigaretten också innehålla andra skadliga ämnen. I och med att e-cigarett är en relativt ny produkt behövs dock mer kunskap om hälsoriskerna kopplat till långvarig användning (Folkhälsomyndigheten, 2023).

I Sverige har både andelen dagligrökare och mängden cigaretter de röker minskat under en lång tid (Zetterqvist, 2022; Ramstedt, 2022). Sedan 2003 har andelen dagligrökare halverats och är numera den lägsta inom EU (Europeiska kommissionen, 2021). Till skillnad från andra EU-länder finns dock snus i Sverige vilket har blivit allt populärare under senare år, inte minst bland kvinnor. Under samma period har e-cigarettanvändningen legat på en förhållandevis låg och stabil nivå.

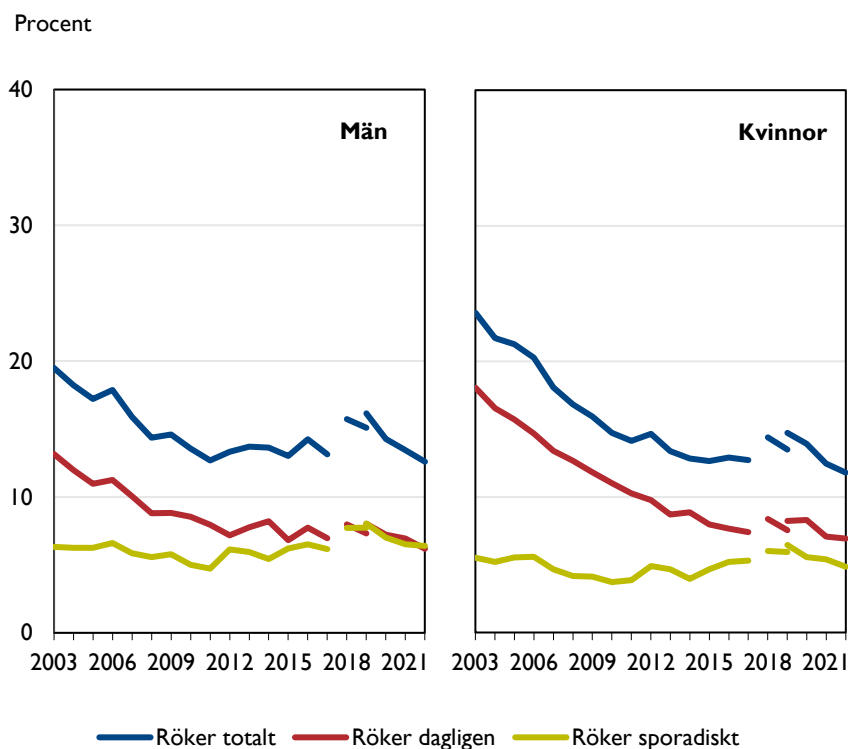
I denna rapport redovisas användningen av cigaretter, snus och e-cigarett i befolkningen 17–84 år under perioden 2003–2022. Rapporten är en kortversion i rapportserien *Självrapporterade rök- och snusvanor*. Underlaget kommer från Monitormätningarna som är en befolkningsundersökning där 18 000 personer varje år svarar på frågor om sin alkohol- och tobakskonsumtion via en webbenkät eller telefonintervju. För en mer detaljerad beskrivning av metodiken hänvisar vi till tidigare rapporter, se till exempel *Självrapporterade rök- och snusvanor 2003–2021*. Till denna rapport medföljer en tabellbilaga som finns tillgänglig på CAN:s hemsida.

Resultat

Rökning

Under 2022 hade 12 procent av befolkningen rökt vid minst ett tillfälle den senaste månaden. Omkring 7 procent hade rökt dagligen och 6 procent sporadiskt. Det var ungefär lika vanligt bland män och kvinnor. Rökning var vanligare bland yngre personer, framförallt den sporadiska användningen (13 procent). Störst andel dagligrökare fanns i åldersgruppen 50-64 år (8 procent) (tabellerna 3-5).

Dagligrökningen har minskat kraftigt sedan 2003, medan den sporadiska användningen har legat på en mer oförändrad nivå (figur 1). Även mängden cigaretter rökarna själva uppger att de röker har minskat med omkring 37 procent: från en genomsnittlig årskonsumtion på 3 356 cigaretter per rökare år 2003, till 2 102 cigaretter per rökare år 2022 (tabell 7).

Figur 1. Andelen som rökt dagligen, sporadiskt och totalt, under de senaste 30 dagarna i befolkningen 17-84 år, efter kön. 2003-2022.

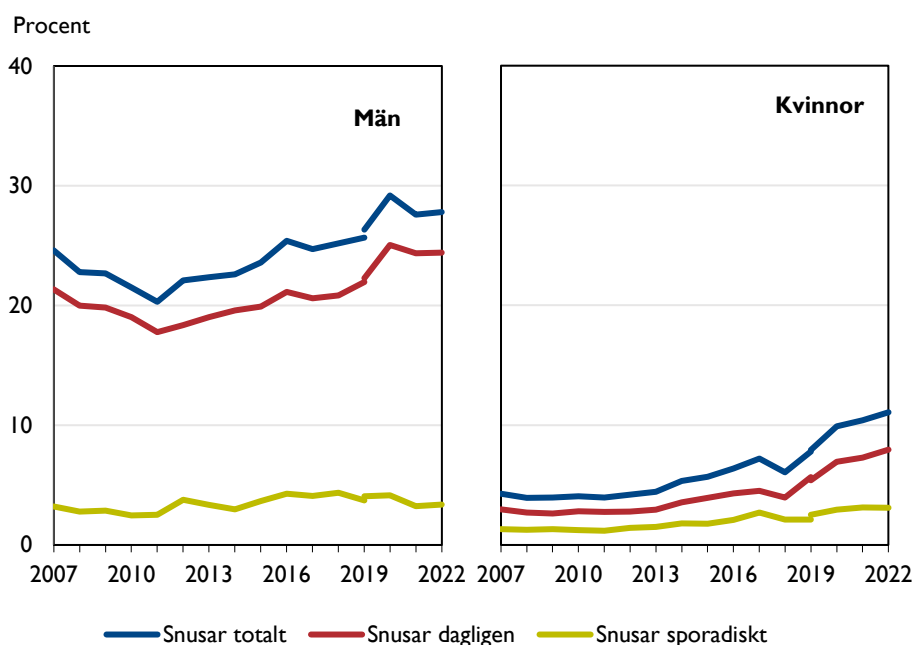
Snusning

Under 2022 hade 20 procent av befolkningen snusat vid minst ett tillfälle den senaste månaden, antingen traditionellt tobakssnus eller vitt snus. Till skillnad från rökningen är det betydligt vanligare att snusa dagligen än sporadiskt. Omkring 16 procent var dagliga användare och 3 procent sporadiska. Det var betydligt vanligare att män snusade (28 procent) än kvinnor (11 procent). Det var vanligare i den yngsta åldersgruppen 17-29 år, för att sedan minska med stigande ålder (tabellerna 9-11).

Sett till hela perioden 2007–2022 har andelen snusare ökat (Figur 2). Bland männen minskade andelen användare något fram till 2011, för att sedan öka igen. Andelen kvinnor som snusar har succesivt ökat – från 4 procent år 2007 till 11 procent år 2022.

År 2022 hade 8 procent av befolkningen snusat specifikt vitt snus någon gång senaste månaden. Det var små skillnader mellan män och kvinnor, men betydligt vanligare i den yngsta åldersgruppen 17-29 år (22 procent). Det var en liten uppgång jämfört med året innan (tabellerna 15-17).

Antalet snusdosor som dagligsnusarna själva uppgett att de snusar låg på en relativt stabil nivå under perioden 2007-2018 (omkring 200 dosor per år). Under de senaste åren har det dock skett en ökning. År 2022 rapporterade dagligsnusarna i genomsnitt 241 dosor per år (tabell 12).

Figur 2. Andelen som snusat dagligen, sporadiskt och totalt, under de senaste 30 dagarna i befolkningen 17-84 år, efter kön. 2007-2022.

E-cigarettanvändning

Under 2022 hade i genomsnitt 4 procent av befolkningen använt e-cigarett/vejpat någon gång den senaste månaden. Det var relativt få som gjorde det dagligen (1 procent). Majoriteten var sporadiska användare (3 procent). Det var ungefär lika vanligt bland män och kvinnor. Det var vanligast bland personer i åldrarna 17–29 år (14 procent), för att sedan bli mindre vanligt med stigande ålder (tabellerna 18-20).

Andelen som vejpat ökade kraftigt år 2022. Under perioden 2017-2021 var det omkring 1-2 procent som hade vejpat minst en gång den senaste månaden. År 2022 hade nivån stigit till 4 procent. I den yngsta åldersgruppen (17-29 år) har andelen ökat från 4 procent år 2021 till 14 procent år 2022. Majoriteten var sporadiska användare (11 procent).

E-cigarett kan användas både med och utan nikotin. I 2022 års mätning svarade 83 procent av användarna att de hade använt e-cigarett med nikotin. Denna andel var oförändrad jämfört med året innan. Det är alltså förhållandevis ovanligt att använda e-cigarett utan nikotin i den vuxna befolkningen.

Nikotinanvändare totalt

I tabell A sammanfattas hur stor del av befolkningen som har använt minst en tobaks- eller nikotinprodukt, av de som mäts i Monitormätningarna. Av tabellen framgår det att den absolut vanligaste tobaks-/nikotinprodukten bland män är snus och bland kvinnor är det cigaretter, tätt följt av snus. Totalt sett hade 30 procent av befolkningen 17–84 år snusat, rökt cigaretter eller vejpat minst en gång den senaste månaden.

Tabell A. Andelen som använt olika tobaks-/nikotinprodukter minst en gång de senaste 30 dagarna, efter kön. 2022.

	Män	Kvinnor	Totalt
Rökt cigaretter	13	12	12
Snusat (inkl. vitt snus)	28	11	20
Snusat vitt snus	9	8	8
Vejpat	4	4	4
Minst en av ovan	36	23	30

Referenser

European Commission (2021). Attitudes of Europeans towards tobacco and electronic cigarettes. Special Eurobarometer 506.

Folkhälsomyndigheten. *Nikotinprodukter och hälsorisker*. Nedladdat 2023-05-15 från: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/utveckling-inom-andts-anvandning-och-ohalsa/skadeverkningar/tobaks-och-nikotinprodukters-skadeverkningar/nikotinprodukter-och-halsorisker/>

Folkehelseinstituttet. *Helserisiko ved snusbruk*. [Health risks from snus use Norwegian Institute of Public Health. Report 2019] versjon 2. Folkehelseinstituttet Rapport 2019. Oslo: Folkehelseinstituttet, 2019.

Ramstedt, M (2022). *Tobakskonsumtionen i Sverige 2003–2021*. CAN-rapport 216. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

WHO (2014). Global status report on noncommunicable diseases 2014. World Health Organization

Zetterqvist, M (2022). *Självrapporterade rök- och snusvanor 2003–2021*. CAN-rapport 213. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

C.A.N

CAN – Nationellt kompetenscentrum inom ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel). Vårt fokus är undersökningar, forskning och kommunikation. Vi genomför även lokala och regionala undersökningar och kartläggningar på uppdrag av kommuner och län.

CAN är en unik aktör med en fot i civilsamhället och en i det offentliga. Styrelsen utses till hälften av regeringen och till hälften av de cirka 50 medlemsorganisationerna vid årsmötet. CAN står för Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Läs mer om oss på www.can.se

